

การบริหารการศึกษาแห่งโลกอนาคต Educational Administration of the Future World

พัชราภรณ์ ดวงชื่น, อรุณศรี อัครปัญญาธร
Patcharaporn Duangchurn, Aroonsri Arckrapunyathorn
มหาวิทยาลัยคริสเตียน
Christian University
Corresponding Author, E-mail: patcharapomnd@christian.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารและผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาในประเด็นการบริหารการศึกษาแห่งโลกอนาคต เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างผลลัพธ์ที่สำคัญของประเทศและของโลก เนื่องด้วยช่องว่างทางความรู้ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก ส่งผลให้การศึกษาวันนี้ต้องสร้างคนให้ทันอนาคต ต้องทำความเข้าใจว่าจะปฏิรูปการศึกษาแบบไหน อนาคตต้องผลิตบุคลากรแบบใด เพื่อตอบโจทย์กับการเปลี่ยนแปลงและเป็นประโยชน์ต่อประเทศ การจัดการศึกษาในปัจจุบันสิ่งสำคัญและมีความหมายคือ “การเรียนรู้” ที่สามารถเกิดขึ้นได้ ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ดังนั้น การบริหารการศึกษาแห่งโลกอนาคต ซึ่งเป็นโลกของเทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งผลให้การศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จำเป็นต้องมีความตื่นตัวและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษาแห่งอนาคตที่เชื่อมโยงกับหลักการบริหารจัดการ และการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: การบริหารการศึกษา, โลกอนาคต

Abstract

This article aims to provide insights for administrators and the general public on the future of educational administration, contributing to significant advancements for the country and the world because the rapid changes in global society have created a knowledge gap, making it imperative for today's education system to prepare individuals for the future. We must identify the type of educational reform required and determine the characteristics of the personnel needed to meet evolving demands and benefit the country. Modern educational

management is crucial and impactful. "Learning," which can occur anytime and anywhere, must be integrated with moral development. As technology and innovation shape the future world, education must inevitably adapt. This necessitates awareness and a paradigm shift in educational administration, grounded in management principles and the philosophy of Sufficiency Economy. Educational leaders must possess the knowledge, understanding, and management skills to navigate changes and achieve success.

Keywords: Education Administration, The Future World

1. บทนำ

การบริหารการศึกษาแห่งโลกอนาคตนับเป็นความท้าทายอย่างมากของผู้บริหารสถานศึกษาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและความเป็นพลวัตของโลกที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้ และบริการต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยมีการวางแผนและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมต่อการให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน และตอบสนองต่อการศึกษาในอนาคต รวมไปถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเติบโตขึ้นให้พร้อมที่จะเข้าสู่การทำงานหรือการศึกษาต่อในอนาคต เพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (มลฤดี เฟื่องสง่า, 2566: 163) การศึกษาไทยในยุคปัจจุบันจึงเป็นการศึกษาในยุคสังคมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการอบรมบ่มนิสัย สามารถประพฤติตนเพื่อที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ดำรงชีวิต การประกอบอาชีพในอนาคต และสามารถร่วมสร้างประโยชน์ให้กับสังคม (สุวิมล มธูรส, 2564: 36) ระบบการศึกษาไทยได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และโลกไร้พรมแดน ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ติดตามทิศทางการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ได้ ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของระบบปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence) ได้ส่งผลให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ทำให้คุณลักษณะขององค์กรเปลี่ยนไปจากเดิมหลายประการ องค์กรในช่วงระยะเวลานี้จึงถูกอธิบายด้วยศัพท์ทางวิชาการว่า องค์กรหลังสมัยใหม่ (postmodern organizational) ที่พร้อมจะทำงานได้ทุกสถานที่ทุกเวลาโดยบุคลากรที่มีประสิทธิภาพสูงเพียงไม่กี่คน ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารองค์กรในอนาคต รวมถึงการบริหารการศึกษา (นพดล เจนอักษร, 2564: 52) ในโลกแห่งอนาคตหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาจึงต้องมีการนำองค์กรไปสู่การปรับกระบวนการทัศน์ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลง ปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในอนาคต การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหาร รวมถึง

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดและปฏิบัติตน (นิลวรรณ วัฒนา, 2566: 36-37)

กล่าวสรุปได้ว่า จากการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วและไม่สามารถที่จะคาดเดาได้ในปัจจุบัน การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหาร ซึ่งมีผลต่อคุณภาพของการบริหารการศึกษา โดยกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษาแห่งอนาคตที่เชื่อมโยงกับหลักการบริหารจัดการ และการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและ ผู้สนใจทางด้านการบริหารการศึกษาได้ศึกษาและเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร การศึกษา ในการวางแผนและขับเคลื่อนการบริหารการศึกษาต่อไปอย่างสมดุล พร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต สามารถก้าวผ่านทุกอย่างได้อย่างมีคุณภาพส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียน และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยั่งยืน

2. กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษา

จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนถึง พัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ รวมถึงวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันที่ต้องมีการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงภายใต้ กระแสแห่งเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างหลากหลายจึงส่งผลให้รูปแบบความคิดและกระบวนการ ปฏิบัติแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตได้ ด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดการศึกษาของโลกในอนาคตจึงมีการปฏิรูปโฉมใหม่ทางการ เรียนรู้ของมนุษย์ การเรียนการสอนแบบเดิมที่ก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยน กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) ที่เป็นแนวความคิด และวิธีปฏิบัติที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ร่วมกันของกลุ่มบุคคล สู่การพัฒนาด้วยกระบวนการที่แตกต่างจากแบบเดิมเพื่อเป้าหมาย ความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2566: 57) ดังเหตุผลและความจำเป็นที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital era) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษาในด้านต่าง ๆ ในทุกด้านที่ต้องมีระบบ จัดการฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ICT (Information and Communication Technology) มาใช้งานเพื่อสร้าง ระบบฐานข้อมูลในการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่าง ๆ การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น Smart Phones, Tablet PC ฯลฯ เครื่องใช้สำนักงาน แม้แต่ในชีวิตประจำวันจะใช้งาน เชื่อมต่อผ่าน Internet เป็นหลักซึ่งจะสามารถนำมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียน การสอนการจัดโครงสร้าง ระบบการบริหารให้เป็น Smart Office รวมถึงการนำแนวคิด

Work at Home มาใช้ในอนาคต การปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาแห่งอนาคตที่จะเกิดขึ้นจะเป็นการกำหนดรูปแบบทางความคิด กระบวนการสนับสนุนให้เป็นผู้คิดค้น ผู้สร้างเทคโนโลยี และเป็นบุคคลที่มีทักษะมนุษย์ (Soft Skills) ทักษะสังคม (Social Skills) เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในอนาคต ภาพของการศึกษาในปี 2010 หรือเมื่อ 10 ปีที่แล้วการเรียนหนังสือในห้องเรียน ทำการบ้านในสมุดส่งคุณครู ส่งสัปดาห์บ้านข้อไหนโทรถามเพื่อน หรือส่งข้อความ msn บนคอมพิวเตอร์ เวลาเรียนพิเศษก็ต้องเดินทางไปที่บ้านเพื่อไปนั่งเรียนในห้องเรียนตามเวลาที่สถาบันกำหนด ภาพทั้งหมดนี้ได้จางหายไปโดยสิ้นเชิงด้วยการเข้ามาของเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่าง Smartphone และ Internet ความเร็วสูง ที่สามารถเรียนรู้ออนไลน์ได้หมดทุกหัวข้อ เข้าถึงข้อมูลจากทั่วโลก จากแหล่งความรู้ระดับโลก เรียนได้ทุกที่ตลอดเวลา ตามความสะดวกทั้งบนมือถือ แท็บเล็ต และคอมพิวเตอร์ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกับชีวิตของเราทุกคน การเรียนรู้จึงไม่ได้จบอยู่เพียงแคในห้องเรียน แต่เปลี่ยนรูปแบบไปเป็น “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” จากงานวิจัยของ HoloniQ แพลตฟอร์มข้อมูลเทรนด์และงานวิจัยทางการศึกษาระดับโลก การวิเคราะห์การใช้ Machine Learning ดึงข้อมูล 5,000 จุด จากแหล่งข่าวชั้นนำทั่วโลก ผสมกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่ทำงานวิจัยการศึกษาอย่าง World Bank, OCED และ UNESCO เผยถึง 5 ความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในโลกแห่งการศึกษาในยุค 2030 คือ

1) Education as Usual สถาบันการศึกษาจะยังคงเป็นแหล่งหลักในการเรียนรู้แต่ต้องเผชิญความท้าทายเรื่องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัย และ การที่ต้อง reskill สาขาอาชีพเสี่ยงตกงานตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปในตลาดแรงงาน จะมีสถาบันรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นที่เป็นสถาบันการเรียนรู้ที่เน้นทักษะอาชีพโดยเฉพาะไม่เน้นทฤษฎี โดยอาจเป็นในรูปแบบของการร่วมมือกับบริษัทต่าง ๆ ภาคเอกชน เพื่อสร้างหลักสูตรที่เน้นทักษะที่นำไปใช้ในการทำงานได้จริง

2) Regional Rising สถาบันการศึกษาในภูมิภาคร่วมมือกันปรับหลักสูตร แบ่งปันข้อมูลกัน ร่วมกันพัฒนามาตรฐานการอบรมครูให้เป็นสากลจนสามารถทำโปรแกรม exchange คุณครู ซึ่งครู 1 คนสามารถสอนในหลายประเทศได้หมุนเวียนไป รวมทั้งการ exchange นักเรียนและคนทำงานเพิ่มมากขึ้นด้วย การเรียนรู้ในโรงเรียนจะยังคงเป็นโครงสร้างแบบเดิม แต่เพิ่มรูปแบบ blended learning ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

3) Global Giants เทคโนโลยีและความร่วมมือระหว่างภูมิภาคจะเชื่อมต่อโลกทั้งใบเข้าด้วยกันเทคโนโลยีการศึกษามีความสำคัญมากจะสามารถให้บริการที่ครอบคลุมทุกส่วนของการเรียนรู้เชื่อมโยงกัน ทั้งคอร์สเรียน แพลตฟอร์มวิเคราะห์ข้อมูลการเรียน การวัดผล การสื่อสาร และการรายงานผลการเรียน สร้าง solution การเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ทักษะการทำงาน การพัฒนาการเรียนการสอนก็จะเป็นแบบ data-driven และ personalized มากขึ้น

เพราะมีจุดข้อมูลที่ไม่เคยมีมาก่อน เช่น ข้อมูลการเรียนแบบ real-time ส่งให้พ่อแม่และคุณครู ทำให้ช่วยสอนได้ถูกจุด

4) Peer to Peer เป็นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จากการใช้เทคโนโลยีได้ เชื่อมต่อผู้คนเข้าด้วยกันและมีแนวโน้มว่าจะมีราคาถูกลง ทำให้เข้าถึงได้กว้างขึ้นรูปแบบนี้ เหมาะกับการเรียนรู้ทักษะการทำงานของผู้ใหญ่ จะมีการรับรองคุณภาพด้วย rating ของผู้สอน ที่เป็นใครก็ได้ที่มีทักษะและประสบการณ์ในสายอาชีพนั้น ไม่จำเป็นต้องมาจากสถาบันแบบ ดั้งเดิม การเรียนการสอนจะถูกโยกจากระดับสถาบันมาเป็นระดับบุคคล ผู้เรียนมีทางเลือกใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้นสามารถแตกย่อยเลือกเรียนแค่หัวข้อที่ต้องใช้ในการทำงาน สามารถเลือกเรียนเก็บ สะสมไปเป็น module ย่อยจากหลาย ๆ ผู้สอนได้

5) Robo Revolution ในการศึกษา AI จะเข้ามามีบทบาทอย่างมาก แต่แบบที่ได้ผลดีที่สุดเป็นการผสมผสานระหว่างระบบอัตโนมัติกับความใส่ใจของคุณครู การเรียนรู้จะเป็นแบบ personalized ปรับให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละคนมากที่สุดโดยเรียน ผ่านระบบ ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน นักเรียนแต่ละคนจะได้เรียน บทเรียนที่ต่างกันตามระดับความรู้ความเข้าใจแต่ละคน ครูอาจต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้ดูแลให้คำแนะนำ ทำให้ครูมีเวลาและมีข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้คุณครูสามารถให้กำลังใจ นักเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ สอนเพิ่มเติมในจุดที่ต้องการความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่นักเรียน แต่ละคนที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน (Naranpat Thitipattakul, 2566)

3. การบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบ ทางความคิดและกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงการบริหารจึงเป็นสาเหตุและความจำเป็นอีก ประการหนึ่งในการขับเคลื่อนพันธกิจทางการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายเนื่องจากการจัด การศึกษานอกจากมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ต่อยอดจากความรู้เดิมของ คนรุ่นก่อนแล้ว ยังต้องปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเมือง และการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง กระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่ควรมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน และอนาคต ในสองประเด็นที่สำคัญ คือ

1) เน้นใช้การประเมินแบบป้อนไปข้างหน้า(Feedforward) มากกว่าใช้ การประเมินแบบป้อนกลับ (Feedback) ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่ออนาคต มากกว่าการแก้ไขข้อผิดพลาดในอดีต และ

2) เน้นการพัฒนาผู้บริหารองค์การทางการศึกษาทุกระดับให้มีภาวะผู้นำ แบบทวีปัญญา (Multipliers Leadership) ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนและ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันและอนาคต (สถาพร พงษ์พิบูล, 2560: 42)

จากเหตุผล 3 ประการดังกล่าว จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ใน การบริหารการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการบริหารสำหรับผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญในการ

ทบทวนสร้างความเข้าใจ ถ่ายทอด และขับเคลื่อนนโยบายสู่ผู้ปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญ คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งจากการเปรียบเทียบกระบวนทัศน์เก่าและกระบวนทัศน์ใหม่โดย สมชาย เทพแสง อ้างอิงจาก Barzelay and Armajani (1992: 116) พอสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบกระบวนทัศน์เก่าและกระบวนทัศน์ใหม่

กระบวนทัศน์เก่า	กระบวนทัศน์ใหม่
1. คำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะโดยรวม อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง	1. ทุกคนได้รับผลประโยชน์เน้นการมีพลวัตรเพื่อการเปลี่ยนแปลง
2. เน้นการบริหารแบบสั่งการโดยนำนโยบายของผู้บริหารระดับสูงมาปฏิบัติ	2. เน้นคุณภาพงานและการเป็นผู้พัฒนานโยบายมากขึ้น
3. คำนึงถึงการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและกระบวนการทำงาน	3. มีการสร้างความเข้าใจในปทัสถาน ส่งเสริมการแก้ปัญหา การพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
4. ใช้วิธีการปกปิดและขจัดความขัดแย้ง	4. ตระหนักถึงความขัดแย้งมองเป็นธรรมชาติและมีความจำเป็น
5. คำนึงถึงความเป็นเหตุเป็นผล (Rationality) และนำมาเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินใจและการบริหาร	5. ใช้วิธีการเจรจาต่อรอง (Bargaining) การโน้มน้าวจิตใจ (Persuasion) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม (Participation)

จากตารางที่ 1 หากพิจารณาในบริบทของการบริหารการศึกษาเดิมที่รวมศูนย์อำนาจการบริหารจัดการไว้ที่ส่วนกลาง การบริหารแบบสั่งการ คำนึงถึงการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและกระบวนการทำงาน เน้นผลผลิตของงานมากกว่าให้ความสำคัญกับความคิดต่องานของผู้ปฏิบัติงาน ไปสู่รูปแบบกระจายอำนาจ ที่มีความยืดหยุ่น (Flexibility Structure Model) เน้นการสร้างสิ่งจูงใจหรือความพึงพอใจในการทำงานของคนเป็นที่ตั้งก็จะถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ทางการบริหารการศึกษาที่สำคัญ (Significant Paradigm Shift) เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนทัศน์สำหรับองค์การในโลกแห่งอนาคต ที่มีลักษณะเป็นองค์รวม (Holistic Paradigm) หรือการคิดเชิงบูรณาการ หรือมีลักษณะไม่ทิ้งอะไร แต่ทบทวนใหม่หมด (Reject non Reread all) แนวคิดเหล่านี้สามารถแก้จุดบกพร่องของกระบวนทัศน์ในอดีตได้ โดยการเน้นที่การสร้างสรรคเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพและความร่วมมือมากกว่าเน้นประโยชน์ของปัจเจกเป็นหลัก และสอดคล้องกับความพลิกผันของสังคม

3. การบริหารการศึกษาแห่งโลกอนาคตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษา ซึ่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ได้พระราชทานให้พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 เพื่อให้คนไทยสามารถพึ่งตนเองได้บนฐานของทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ ในการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการดำเนินชีวิตบนพื้นฐาน "พอเพียง" ที่เป็นการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางด้วยความไม่ประมาท นั่นคือการจะทำอะไรให้ยึด 3 หลักการ คือ ความพอประมาณ การมีเหตุผล การมีระบบ และ 2 เงื่อนไข คือ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และต้องใช้ความรู้และคุณธรรม (ปรียง ธรรมปิยา, 2566)

ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารการศึกษาในโลกแห่งอนาคต มีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับผู้เรียนเพื่อลดผลกระทบอย่างรุนแรงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกของโลกรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการสอนให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดลอม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม ความเป็นไทย ทั้งนี้ต้องเริ่มที่ตัวของผู้บริหารในการทำความเข้าใจต่อทฤษฎีอย่างถ่องแท้ มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการวางแผนงานดำเนินการในด้านต่าง ๆ ได้แก่

ด้านบริหารจัดการ โดยการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางในการทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ดำเนินการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่มรื่นและประโยชน์ใช้สอย รวมทั้งการรณรงค์ให้จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการบริหารหลักสูตร ด้วยการบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้อง

กับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
ตนที่เหมาะสมในวิถีชีวิตประจำวัน โดยจะต้องมี ความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ
(Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute) นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง
และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน ตั้งแต่วางแผน
เสนอแนะ ร่วมจัดกิจกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงที่บ้านด้วย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้จะเป็นประโยชน์
ในการสืบทอด ภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนาหรือ
ร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศที่เป็นสังคมใหญ่อัน
ประกอบด้วยชุมชน องค์กรและธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่าย
ชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกัน ด้วยหลักการที่ไม่เบียดเบียน มีการแบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกัน
และกันได้ในที่สุด (ปรีชา เรืองสมุทร, 2565)

4. รูปแบบการจัดการศึกษาแห่งโลกอนาคต

การสร้างคนให้กับอนาคต ต้องทำความเข้าใจว่าจะปฏิรูปการศึกษาแบบไหน
อนาคตต้องผลิตบุคลากรแบบใด เพื่อตอบโจทย์กับการเปลี่ยนแปลง และเป็นประโยชน์ต่อ
ประเทศ หนึ่งในแนวทางนั้นคือการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิด VASK โดยการเสริมสร้างจาก

4.1 ความรู้ (Knowledge) พื้นฐานตั้งต้นในการไปเรียนของเด็ก คือการได้รับความ
ความรู้ แต่การศึกษาแห่งโลกในอนาคต ไม่ใช่แค่การรับความรู้จากผู้สอนเท่านั้น แต่เด็กต้อง
สามารถนำเอาความรู้ไปใช้ได้จริง และสามารถต่อยอดได้สิ่งที่ตอบโจทย์ตรงนี้ได้ คือการเรียนรู้
แบบ Active Learning เป็นกระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์กับ
กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำหลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์
ระดมสมอง ตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนความคิด หรือทำกรณีศึกษา เป็นต้น ผู้สอนลดบทบาทในการ
ถ่ายทอดความรู้ในลักษณะการบรรยาย แต่เปลี่ยนเป็นผู้นำการเรียนรู้ (Facilitator) ที่กระตุ้นให้
ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพการคิดแก้ปัญหา และจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้
เขานำความรู้ไปประยุกต์ใช้ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกิดประสบการณ์ และได้รับวินัยจากการ
ทำงานร่วมกัน

4.2 ทักษะ (Skills) จากข้อมูลของ Futurist หน่วยงานที่ให้คำปรึกษาการทำงานใน
องค์กรกว่า 1,000 แห่งทั่วโลก แนะนำถึงทักษะ “Soft Skills” ที่สำคัญ ทั้งหมด 4 ทักษะ ดังนี้

1) ทักษะการคาดเดาอนาคต เป็นการวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์
และเทรนด์ใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และอาชีพต่าง ๆ การจะมี
ทักษะนี้ได้ ต้องหัดให้ผู้เรียนมีทักษะการสังเกตความเปลี่ยนแปลงรอบตัว คิดนอกกรอบ
รู้จักวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูล

2) ทักษะความเป็นผู้นำ ความเป็นผู้นำไม่ใช่การนำลูกทีมได้ แต่เป็นเรื่องที่ครูต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถเป็นผู้นำของตนเอง ก้าวข้าม Comfort Zone พร้อมทั้งจะออกไปหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ซื่อสัตย์ พร้อมทั้งจะบอกคนอื่นถึงเรื่องที่ต้องรับฟัง ไม่ใช่แค่บอกเพียงสิ่งที่คนอื่นอยากฟัง กล้าลงมือทำ และตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

3) ความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะความฉลาดทางอารมณ์นี้ยังไม่มีหุ่นยนต์หรือปัญญาประดิษฐ์ไหนที่ทำแทนได้ ทักษะนี้จำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประเมินและควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ของคนอื่น และของกลุ่มคนได้

4) ทักษะการสื่อสาร การสื่อสารในปัจจุบันไม่ใช่แค่การเจอหน้าและพูดกัน แต่มีการนำระบบดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้อง นักเรียนจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่ชัดเจน เข้าใจทั้งผู้ส่งสาร และผู้รับสาร เพราะการสื่อสารที่มองว่าเป็นเรื่องธรรมดา แต่เป็นเรื่องสำคัญที่นำไปสู่การแก้ปัญหา และรักษาความสัมพันธ์ได้

4.3 ค่านิยม (Values) ค่านิยมที่จะทำให้สำเร็จนี้ เป็นเรื่องที่สำคัญกับการเรียนรู้เป็นอย่างมาก การเรียนตามสิ่งไม่ใช่คำตอบของความสำเร็จเสมอไป หากผู้เรียนขาดแรงจูงใจตรงส่วนนั้นไป ก็ขาดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และตามหาตัวเองไม่เจอในที่สุด จากหลักคิด Passion to win ได้พูดถึงการสร้าง Value อยู่ 4 ข้อ ที่ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการให้ข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1) Inspiring คือ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน โดยเริ่มต้นได้ง่าย ๆ จากสิ่งที่คุณเรียนสนใจ

2) Passionate คือ การต่อยอดแรงบันดาลใจ ให้กลายเป็นแรงผลักดันจากภายใน เป็นการสร้างแรงขับเคลื่อนจากภายในให้เกิดความทะเยอทะยาน และอยากเรียนรู้อยากลงมือทำในสิ่งนั้น และต่อยอดไปไม่รู้จบ

3) Inquisitive คือ การใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่ย่อท้อต่อสิ่งที่เจอ ทุกปัญหาคือประสบการณ์ในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะมีทักษะนี้ได้ต้องประกอบไปกับอิสระในการค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจ และทัศนคติที่ดี

4) Goal-Oriented คือ การเน้นไปที่เป้าหมาย หากผู้เรียนมีเป้าหมายในความสำเร็จที่ชัดเจน จะเห็นภาพของตัวเองชัดเจนขึ้น จึงควรเริ่มจากการสร้างนิสัยในการสร้างเป้าหมายให้กับผู้เรียน

4.4 ทัศนคติ (Attitude) คือสิ่งที่มีทั้งด้านดี และไม่ดี สิ่งทีหล่อหลอมให้เกิดเชิงลบ และเชิงบวก คือ สภาพแวดล้อม และการเรียนรู้ในวัยเด็กเป็นหลักสำคัญ แต่ทัศนคติเป็นสิ่งที่พัฒนา และสอนกันได้ จากทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagné's Conditions of Learning) ที่ได้อ้างอิงแนวคิดของบลูม (Taxonomy of Educational objectives) เพื่อนำมาแบ่งสมรรถภาพการเรียนรู้ของมนุษย์ แล้วอนุมานออกมาได้ว่า มนุษย์สะสมข้อมูลไว้พิจารณาเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (โดยใช้ทัศนคติของตนมาเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินใจ) และใน

ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อการส่งเสริม และยับยั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในได้ การสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับเด็ก จะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ และสามารถเอาตัวรอดในอนาคตได้อย่างมีความสุข เพราะการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตจำเป็นต่อผู้มีทัศนคติที่เป็นตัวชี้นำไปสู่ความสำเร็จ (วิจารณ์ พานิช, 2566)

ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช ได้แนะนำโมเดลการศึกษาที่เป็นหลักการ ด้านการศึกษาสมัยใหม่ คือ VASK ดังนี้

V: Values คือ ค่านิยม เป็นการสร้างแนวคิด เป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต

A: Attitude คือ เจตคติหรือทัศนคติ เป็นการสร้างวิธีคิด เจตคติเชิงบวก และเชิงลบ

S: Skills คือ ทักษะ เป็นการฝึกฝนให้เกิดเทคนิควิธีการ ที่สามารถนำไปต่อยอดอาชีพและดำรงชีวิตต่อไปในอนาคตได้

K: Knowledge คือ ความรู้ ที่ได้รับมาจากการเรียนและประสบการณ์ และได้ยกตัวอย่างการศึกษาไทยในปัจจุบันไว้ว่า กรอบการศึกษาเน้นไปที่ K (Knowledge) และ (Skills) มากกว่า หากต้องการปรับตัวให้ก้าวทันโลกแห่งอนาคตมากขึ้นควรเพิ่ม V (Values) และ A (Attitude) เข้ามาเสริม เพราะการศึกษาในโลกแห่งอนาคต คือ การเรียนรู้ ที่เกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ได้เน้นเพียงรูปแบบวิชาการที่ตายตัว แต่ต้องสามารถที่จะบูรณาการการเรียนรู้ และต่อยอดการศึกษาไปใช้ในอนาคตได้ (วิจารณ์ พานิช, 2566)

เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการทัศน์ หลักการบริหารจัดการ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักคิดหลักปฏิบัติกำหนดเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาแห่งโลกอนาคต ในเรื่องของเงื่อนไขคุณภาพ คือ หลักความรู้ (Knowledge) และหลักคุณธรรม (Virtues) คือรู้บริบทเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาอย่างรอบด้านทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ ผู้เรียน ครู วัสดุอุปกรณ์ อาคารสิ่งปลูกสร้าง งบประมาณ ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำสิ่งที่รับรู้ใช้ในการกำหนดเป้าหมายและใช้วางแผนตัดสินใจ กระบวนการบริหารการศึกษาโดยมีคุณธรรมในการดำเนินการบริหารการศึกษา ด้วยความซื่อสัตย์ ความเพียร และความอดทน (นิลวรรณ วัฒนา, 2566: 46)

กระบวนการตัดสินใจ กำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยยึด 3 หลักการพอเพียง คือ พอประมาณ (Moderation) การระบุนปริมาณความต้องการให้สอดคล้อง เหมาะสมพอเหมาะ พอดีกับความต้องการของปริมาณภารกิจ ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเชื่อมโยงกับ หลักความมีเหตุผล(Reasonableness) ซึ่งความมีเหตุผล(Reasonableness) สามารถระบุเหตุผลที่สอดคล้องกับเป้าหมาย โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งก่อนและระหว่างดำเนินการ ทั้งด้านบุคคล ด้านเวลา ทรัพยากรอื่น ๆ ว่าสามารถดำเนินการได้ตามที่วางแผนไว้ ทบทวนอย่างรอบคอบโดยยึดหลัก มีภูมิคุ้มกันที่ดี (Prudence) วางแผนอย่าง

รอบคอบ วางแผนป้องกันหรือกำหนดวิธีการเพื่อปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ คาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่อาจส่งผลให้การดำเนินการเกิดอุปสรรคไว้ล่วงหน้า (มีทนา วังณอมศักดิ์, 2566: 25)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาในรูปแบบแบบเดิมถูกสร้างมาให้สอดคล้องกับยุคสมัยนั้น ๆ สำหรับในโลกแห่งอนาคตจำเป็นต้องเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ บนหลักการด้านการศึกษาศาสตร์ใหม่ เพื่อนำมุมมองที่สอดคล้องกับโลกอนาคตเข้ามาปรับการศึกษา และสร้างระบบการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ผู้เรียนมากที่สุดบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนเงื่อนไขคุณภาพ 2 ประการ คือ ความรู้และคุณธรรม

5. สรุป

ระบบการศึกษาในอนาคตทุกคนจะสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ทุกที่ทั่วโลก โดยไม่ต้องเดินทาง ไม่ต้องบินไปเรียนต่างประเทศ และหลักสูตรการเรียนจากทั่วโลกปัจจุบันสามารถศึกษาผ่านออนไลน์ได้ ระบบ exchange จะเกิดขึ้นทั้งในส่วนของผู้สอนและผู้เรียน แรงงานจะถูกทดแทนด้วย AI ที่พัฒนาไปไกลมากยิ่งขึ้น รูปแบบการศึกษาในอนาคตจะเน้นทักษะอาชีพ โดยเฉพาะ

จากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของโลกในปัจจุบันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อรับสถานะสำหรับอนาคตที่ต้องเผชิญไปสู่ความคิดใหม่ พิจารณาร่วมกันมากกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างคนเพื่อปัจจัยการเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรได้ตามวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารการศึกษาทำให้ก่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของทุกคนและสามารถนำมาปรับใช้กับการศึกษาทั้งนักเรียน ผู้บริหาร และครอบครัวในการดำเนินชีวิต การสร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมตัวให้พร้อมกับความผันผวนของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคตอย่างรู้เท่าทัน โดยใช้สติปัญญาในการทำงานและการดำเนินชีวิต ที่สำคัญเศรษฐกิจพอเพียงยังเน้นให้มีคุณธรรม มีความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ การไม่เบียดเบียนผู้อื่น การแบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

ความรู้ต่าง ๆ ไม่สามารถก่อประโยชน์ให้กับตนเองหรือผู้อื่นได้อย่างเต็มที่หากผู้นำไปใช้ขาดคุณธรรม การศึกษาต้องสร้างผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียนซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศและของโลก ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมภัยสงคราม สถานการณ์การเมืองและเศรษฐกิจที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ การบริหารการศึกษาด้วยหลักคิดของคุณธรรม หลักปฏิบัติด้วยความพอเพียง เพื่อวางแผนและขับเคลื่อนการบริหารการศึกษาต่อไปอย่างสมดุล สิ่งสำคัญสูงสุด คือคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารที่ซื่อสัตย์เสียสละ ด้วยหลักคิดหลักปฏิบัติที่ดีงาม คุณธรรมที่หนักแน่นมั่นคงและศรัทธาต่อความดีจะนำพาให้การบริหารก้าวผ่านทุกอย่างได้อย่างมีคุณภาพและมีความยั่งยืนในโลกแห่งอนาคต

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การบริหารการศึกษาแห่งโลกอนาคต จากความเชื่อมโยงของกระบวนการทัศน์ หลักการบริหารจัดการ และการบริหารการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ถ้าวางนำหลักการด้านการศึกษาศูนย์ใหม่ VASK แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2-3-4 ในการบริหารการศึกษา ในการคิดด้วยหลักความรู้ คู่คุณธรรม พุดและกระทำด้วยหลัก ความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยแนวทางในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่ จำเป็นในการดำรงชีวิตในโลกอนาคต จะเป็นแบบบูรณาการ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร จัดการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา และพัฒนาตนเองพร้อมทั้งสนับสนุนการ พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ผังแสดงองค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- นพดล เจนอักษร. (2564). กระบวนทัศน์การบริหารการศึกษาในยุคพลิกผัน. วารสาร มจร. พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 5(2), 51-66.
- นิลวรรณ วัฒนา. (2566). กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษาแห่งอนาคต. วารสาร บริหารการศึกษา มศว, 20(39), 35-48.
- ปรีชา เรืองสมุทร. (2565). แนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา. เข้าถึงได้จาก <https://www.truepllookpanya.com/blogdiary/26537> (สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2567).
- ปรียนุช ธรรมปิยา. (2566). คู่มือครูปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. เข้าถึงได้จาก <https://online.pubhtml5.com/uuae/rezi/#p=3> (สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2567).

- มลฤดี เฟื่องสง่า. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ**, 24(2), 162-175.
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2566). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักและทฤษฎีการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2566). **บทสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช**. เข้าถึงได้จาก <https://www.aksorn.com/ac-education-summary-ep19> (สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2567).
- สถาพร พงษ์ธิกุล. (2560). การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 28(2), 36-49.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2566). **กระบวนการทัศน์เทคโนโลยีการศึกษายุคดิจิทัล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำปาง: โรงพิมพ์คานา.
- สุวิมล มธูรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. **วารสารรัชตภาคย์**, 15(40), 120-138.
- Barzelay, M. (1992). **Breaking through bureaucracy: A new vision for managing in government**. Los Angeles: University of California Press.
- Thitipattakul., N. (2566). **Education 2030 - อนาคตการศึกษาในอีก 10 ปีข้างหน้า**. เข้าถึงได้จาก <https://www.disruptignite.com/blog/education2030> (สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2567).
- Thomas S. Kuhn. (1970). **The Structure of Scientific Revolutions, 2nd ed.** (Chicago: University of Chicago Press) Retrieved from <https://www.lri.fr/~mb/Stanford/CS477/papers/Kuhn-SSR-2ndEd.pdf> (Accessed September 20, 2023).